

gyökérképzést a csíranövényke kénytelen egészen újra kezdeni, elejétől ismételni, mi épen nem jelentéktelen idővesztéséget okoz.

A csíra fölfelé növekedő részét, a kelőt, nem viseli meg annyira a szárazság, mint a gyökeret; csak csucsán és felületén, azaz csupán a legkülső levélkék száradnak el. A gyökérzet megújításának szükséges volta, valamint a növekedés teljes szünetelése a kiszáritott állapot tartama alatt, két ok, melynek az ily kedvezőtlen körülmények közé jutott vetés elmaradása tulajdonítható szemben az olyannal, mely sohasem szenved vízhiányt. Ehhez járul harmadik oknak az a körülmény, hogy a kiszáritott csíranövényke nem indul azonnal fejlődésnek, mihelyt ismét megnedvesedik. Saussure szerint erre legalább is annyi idő szükséges, mint magára a csírázásra és annál nehezebben, lassabban történik a feléledés, minél előbbre haladott volt a növekedés a kiszáritás előtt.

Még egy következtetést vonhatunk Saussure és Nowoczek kísérleteinek eredményéből. A mezőgazdának tudvalevőleg aratáskor nem csekély kárt okoz az esetleg beálló nedves időjárás, midőn a sok esőzések következtében a learatott gabonának egy része kiszárad. Az ilyen gabonát azután nem

szívesen használják vetésre, minthogy csírázó képességét nem sokra becsülik. Már pedig az előbbiekben tárgyalt kísérletek bizonyítékot szolgáltatnak rá, hogy minden nagyobb veszteség nélkül elvethetjük az ily magvakat, csak arra ügyeljünk, hogy a magtárban ne dohosodjanak meg, mi nem tulságosan magas hőfoknál való kiszáritás által akadályozható meg. Azonban csakis oly gabonával tanácsos így tenni, melyet még az év őszén akarunk elvetni, minthogy Saussure szerint az ilyen magvak, a melyek t. i. már egyszer kiszáradtak és azután ismét kiszáradtak, csírázó képességüket nem szokták tovább megtartani 3—6 hónapnál.

Végre láthatjuk azt is, hogy e kísérletek eredménye alaptalanná teszi a mélyrevetés szószólóinak azon állítását, melyet épen különösen szeretnek felhozni a sekélyre vetés ellenében, t. i. hogy ez nagyon kitenné a csírázó magvakat a szárazság és nedvesség váltakozó hatásának. Azonban evel még nem akarunk pálcázat törni a mélyre vetés fölött és jelszó gyanánt a sekélyre vetést fogadni el. Mindegyiknek megvannak a maga jó meg rossz oldalai is. A gazda helyes belátásától függ, hogy ebben meg abban az esetben melyik vetésmódot lesz jobb választania.

FÖLDVÁRY TIBOR.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XVII. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1882, febr. 22-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

A Földm. Min. 4663. sz. a utalványozza Johnson, „Miből lesz a termés“ munkájának még hátralevő 272 példánya árát, 250 ft. 24 krt. — Az összeg az alapítványhoz csatoltatik.

Titkár előterjeszti a költségvetés elő-

irányzatát a forgó tőke számlájára az 1882-ik évre, mely szerint a bevétel 23403 fr. 74 kr., a kiadás 23174 ft. s így a pénztári maradvék 229 frt. 74 kr. lenne. — A választmány az előterjesztett költségvetést helyesnek találja és elfogadja.

Előirányzat a Forgó Tőke számlájára.

A bevétel czíme	Bevétel volt		Elő-irányzat		A kiadások czímei	Kiadás volt		Elő-irányzat	
	1881-ban		1882-re			1881-ban		1882-re	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
1. Pénztári maradék 1881. végén	2503	74	2503	74	1. Term. tud. Közöny kiállítása	744	67	7800	—
2. Alapítványi kamatok	2670	17	2800	—	2. Népszerű előadásokra	2113	33	2000	—
3. Oklevelek díja	780	—	700	—	3. Könyvtár	1978	92	2000	—
4. Tagok évdíjai	14816	25	14600	—	4. Oklevelek kiállítása	206	30	200	—
5. Évdíjhátralékok	454	50	400	—	5. Kisebb nyomtatványok	285	25	350	—
6. Előre befizetett tagdíjak	459	—	400	—	6. Irodai költség	117	27	150	—
7. Eladott kiadványok	2949	39	2000	—	7. Postaköltség	251	56	350	—
8. Vegyesek	38	47	—	—	8. Szállásbér	1594	50	1674	—
9. Hirdető melléklet	859	50	—	—	9. Bútorok és eszközök	296	95	300	—
Összes bevétel			23403	74	10. Fűtés és világítás	454	66	550	—
Levonva a bevételből a kiadást			23174	—	11. Vegyes kiadások	212	70	250	—
Marad bevételi többletnek 1882. végén			229	74	12. Tiszti díjazás	367	73	3700	—
					13. Szolgafizetés	1210	—	1200	—
					14. Rendkívüli kiadás	20	—	300	—
					15. Pályadíjakra	600	—	300	—
					18. Hirdető mellékletre	607	53	—	—
					16. Átirás az alaptőkéhez	2000	—	1000	—
					17. 20,900 frt. bevételből 5% az alaptványhoz	1150	—	1050	—
					Összes kiadás			23174	—

Titkár jelenti, hogy Antolik Károly előadása alkalmával „Az elektromos szikra sikálásáról“ bemutatott szikra-képeit a Társulatnak ajándékozta. — Köszönettel fogadtatnak.

Titkár azt a kérdést veti fel, nem volna-e méltányos az országos segély kiadványait az alapító (200 frtos) tagoknak és a választmány tagjainak megküldeni? — Azok nagyobb pénzbeli összeggel, ezek sokszor fáradságos munkával mozdítják elő a Társulat érdekeit. — A választmány elhatározza, hogy jövőben az országos segély kiadványai úgy az alapító mint a választmányi tagoknak megküldessenek; a régiebb kiadványokból azok, a melyekből elegendő számú példány van.

Titkár jelenti, hogy a Könyvkiadó Vállalatnak 1284, a Füzetes Vállalatnak pedig 1225 aláírója van. — Tudomásúl vétetik.

A múlt v. ülés óta következő ajándékok érkeztek a könyvtárba: Kunszt János, A golgotavirág, szerző ajándéka; — Geyer Gyula, Állatphaenologiai adatok, — Az 1873-tól 1880-ig terjedő időközben Szepez-Iglón észlelt időjárás főmozzanatai, — Állatphaenologiai adatok (Coleoptera), szerző ajándékai; — Rózsay Emil, Pozsony és környéke nagy lepkéinek jegyzéke, — Némely félreismeret emlősök és madarak, — Enumeratio Coleopterorum Posoniensium, szerző ajándékai; — G. J.

Mulder, Ueber den Werth und die Bedeutung der Naturwissenschaften für die Medicin. — Mohl und A. G. Laszgalner, Das Tokayer Weingebirge. — Demangeon-Martiny, Theorie der Zeugung der Pflanzen, der niederen und höheren Thiere und besonders des Menschen. — Mocsáry Sándor, Bihar és Hajdu megyék hártya, két-, reczés-, egyenes- és félröpüi, — Adatok Zemplén és Ung megyék faunájához, — Adatok Zólyom és Liptó megyék faunájához, — A mézelő méh életéből, — A fürkészfélek szerepe a természetben, — Drei neue Hymenopteren, — Drei neue Schlupfwespen aus Ungarn, — A sáskákról, — A darázsok életéből, — Data ad faunam hymenopterologicam Sibiriae, — A biharmegyei barlangok állatvilága, — szerző ajándékai; — Pungur Gyula, L'elytre des gryllides de Hongrie, szerző ajándéka; — Frivaldszky János, Hazánk faunájának gyarapodása az utóbbi években (1869—1879 aug.), szerző ajándéka; — Petrogalli Arthur, A bogárgyűjtésről, — szerző ajándéka; — Högyes Endre, Néhány vegyi anyag hatásáról az associált szemmozgásokra, — A szédülés igazi okáról fokozódott dobürbeli nyomásnál, — szerző ajándékai; — Kaufmann Ernő, Die Sandotter, szerző ajándéka; — E. Gerger, A phylloxera, — szerző ajándéka; — Gábor József, A sodronynak

alkalmazása a szőlőművelés és gyümölcs-tenyésztés körül, a Földm. miniszterium ajándéka; — J. Thurman, Essai de Phytostatique 1—2, — br. Splényi Béla, ajándéka; — Tormay Béla, A szarvasmarha és annak tenyésztése, — Az állattenyésztés (hivatalos jelentés a Parisban 1878-ban tartott egyetemes kiállításról), szerző ajándékai; — Teschler György, Néhány általános tudni való adat fogainkról, szerző ajándéka; — Haller Béla, Zur Anatomie und Physiologie von Luvarus imperialis, szerző ajándéka; — Csató János, Beobachtungen über den Schreiadler (Aquila naevia), — A Sztrigy mentének s mellék-völgyeinek természetrajzi leírása, — szerző ajándékai; — Husz Armin, Magyarország nagy pikkelyröpűinek faunájára vonatkozó új adatok, — Die Gross-Schmetterlinge der Umgebung von Eperies, — Eperjes környékének nagy-pikkelyröpűi, — szerző ajándékai; — Madarász Gyula, Rendszeres névsora a magyarországi madaraknak és az ezekre vonatkozó irodalom, — szerző ajándéka; — Buzs János, Növénytan, — szerző ajándéka; — Ecker, Die Anatomie des Frosches (I. füzet), Werther Alvin ajándéka; — Eger, Der Naturaliensammler, G. P. Faesy

ajándéka; — J. Klein, Die Krystalloide der Meeresalgen, szerző ajándéka; — Dr. Fodor József, Egészségtani kutatások II. III. Rész. A talaj. A víz, — szerző ajándéka. — Köszönettel vétetnek.

Titkár elszomorodással jelenti, hogy a múlt v. ülés óta tíz tagtárs elhunytáról értesült. Elhunytak: Dr. Demjanovics Iván, Ungvárott, Dr. Görög Imre Bpesten, Dr. Háló Báliut orvos H.-Böszörményben, Hozsda János békebíró Felső-Visón, Dr. Károli János tanár Budapesten, ki a Társulat egyik munkása és egy időben választmányi tagja volt, Kendeffy Árpád, Szt.-Lőrinczen, Mesko Sámuel polgármester Dobosinán, Dr. Pap Sándor orvos N.-K.-Madarason, Petrás Zsigmond Alapon, Simon Elek polgármester Kolozsvárt, Sipeky Pál hivatalnok Miskolczon. — Szomorú tudomásul szolgál.

Kilépéseket bejelentették 21-en, kitörtöletnek mint 5 évre adósok 12-en. — Tudomásul vétetik.

Az új tagokul ajánlottak nevei felolvastattak és mindannyian, számra 52-en megválasztattak; velök a tagok létszáma 5515-re emelkedett, kik között 118 alapító és 99 hölgy van.

A Forgó Tőke pénztári kimutatása

az 1882. évi február hónap végén.

Megnevezés	1881		1882		Megnevezés	1881		1882	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
Bevétel.					Kiadás.				
Maradék a megelőző évről	3721	83	2503	74	Alapítványul iratott .	2000	—	1000	—
Alapítványi és takarékpénztári kamatok, .	25	75	—	—	Bútorokra	1	85	12	60
Oklevelek díja	152	—	150	—	Fára, világításra	58	32	122	23
Helybeli tagdíj a folyó évre	2542	50	2637	—	Házbérre	378	75	418	50
Vidéki tagdíj a folyó évre	1244	—	2073	—	Irodai költségre	5	06	6	36
Tagdíjhátralékok	213	—	281	—	Könyvtárra	1047	85	143	58
Előfizetett tagdíjak	29	—	50	—	Irói díjak s népsz. előad.	889	82	875	79
Előfizetések és eladott kiadványok	380	75	363	25	Szerkesztők tiszteletdíja.	60	—	60	—
Füzetes Vállalat	393	50	519	65	Közlöny kiállítására . . .	1018	50	931	88
Hirdetések	71	90	81	50	Füzetes Vállalatra	61	50	17	50
Vegyések	10	91	150	—	Kisebb nyomtatványokra	76	—	69	35
Összesen	8785	14	8660	64	Oklevelek kiállítására . . .	42	90	29	70
					Tiszti személyzetre	843	17	1111	06
					Szolgák fizetésére	280	—	160	—
					Postaköltségre	38	25	69	04
					Hirdető mellékletre	52	44	40	77
					Vegyes kiadásokra	133	80	143	09
					Rendkívüli kiadásokra . . .	5	—	93	40
					Pályakérdésekre	600	—	300	—
					Összesen	7593	21	5604	85

LEUTNER KÁROLY s. k., pénztárnok.

XVI. SZAKÜLÉS.

1882, febr. 22-ikén.

Elnök: SZILY KÁLMÁN.

38. Dr. Horváth Géza előadást tartott „A régi görögök „phtheir“ nevű rovaráról“, fejtegetve azon nézeteket, melyek az irodalomban felmerültek arra nézve, hogy a szőlőn élő jelenleg ismert rovarok közül melyeknek felel az meg, és kifejezi, hogy Strabo adatai leginkább a *Dactylopius vitis* nevű rovar életmódjának felelnek meg. (Bövebben lásd e füzet 116-ik lapján.)

39. Dr. Pillitz Vilmos „A kondenzált mustról“ értekezett. Elmondva, hogy ő a must kondenzálásának módjával már 1876-ik évben foglalkozott és eredményeit a Társulat egyik szakülésén elő is terjesztette, jelenti, hogy most Springmühl

ugyanazon módot a must kondenzálására gyárilag alkalmazza. Mellőzve itt a prioritás kérdését, felhasználja az alkalmat, hogy a must kondenzálásának jó oldalait előtüntesse és hazánk bortermelőinek figyelmébe ajánlja (Bövebben l. e füzet 123-ik lapján.)

40. Dr. Ónodi D. Adolf „Töredék a kutya anatómiájából“ czimen vivisectionális szempontból fejtegeti a kutya anatómiájának szükségét; kiemeli a jelenlegi segédeszközök mellett fennálló hiányokat és nehézségeket, vázolja a kísérletezésnél útbaigazító atlasz kapcsolatában megírandó tájboncztan feladatát, és bezárólag két fontos anatómiai tájképet mutat be ábrákon és készítményeken.

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(15.) Tisztelettel kérek fölvilágosítást arra nézve, hogy Pasteurnak a lépfenevédezőoltási kísérletekre vonatkozó dolgozatai hol jelentek meg, különösen azon dolgozatai, a melyek oltó anyagának készítésére vonatkoznak? F. J.

(16.) Vajjon az ember hónaljában a közönséges verejték- s fagygyu-mirigyeken kívül más, nagyobb s valódekra nézve előbbiek-től eltérő mirigyek nyílnak-e? P. Gy.

(17.) Olyan jó szódavíz készül-e a savanyú kénsavas nátronból mint a borsavból? Mennyi veendő az alkatrészekből egy liter vízre?

(18.) Mi a naptárakban az az „uralkodó bolygó?“ — Mi az a „Gausz“-féle könnyű módja a husvét ideje kiszámításának bármely adott évre? T. A.

(19.) Egy 11-es számú petroleum lámpacylinderből másodpercenként mennyi hő ömlik, „Réaumur“ szerint számítva, ha a láng 11—12 gyertyalángnak felel meg? Cs. K.

(20.) Nagyon szeretném tudni, mennyiben alapos azon állítás, hogy ha a vetés holdtöltével történik, úgy az illető növény erős, buján fejlődött, szép teljes virágokat vagy gyümölcsöt fog hozni? Tapasztalt egyének egész határozottan állítják. B. Gy.

(21.) Szeretnék tisztába jönni az iránt, hogy a szarvasok agancsaikat egészen elhullatják-e időszakonként, avagy csak a felső kéregállomány hull le és pedig az is csak *darabonként*? A tankönyvek az *egészről* beszélnek, tehát a *csontállományról* is.

B. L.

FELELETEK.

(7.) A tengerészek azon szokást vették fel, hogy, ha Greenwich-től számított 180 hosszúsági fokot áthaladtak kelet felé utazva, naptárjukban ugyanazon napot és ugyanazon keltet kétszer jegyzik be, ellenben nyugat felé utazva egy napot kihagynak és vasárnap január 1-seje után másnap kedd január 3-ikát jegyzik be. Ekként naplójuk a londoni számítással mindig megegyezik.

Két különböző földrajzi fekvésű helynek kelte attól függ, hogy a keresztény (Gergely naptára szerinti) számítást mely irányból kapta. — A portugallok és német alföldiek a Jöremény-fokának körülhajózásával jutottak a Csendes-tengerben levő birtokaikhoz, ellenben a spanyolok a

Magellan-szorosan keresztül, vagyis kelet felől; és így egy nappal kevesebbet olvastak úgy a hét napját, mint a naptár keltét illetőleg.

Macao például Manillától csupán $7\frac{1}{2}$ hosszúsági foknyi tehát $\frac{1}{2}$ órai különbözettel bír; de Macao a portugalloktól — nyugat felől — elfoglalva, egy nappal többet olvas, mint Manilla lakói, kiket a spanyolok kelet felől hódítottak meg.

A kérdés másképen formulázva, következőképen hangzik: Hol van a dátumváltás határa a Földön? Általánosságban a Greenwich-től nyugat- vagy keletfelé számított 180-dik hosszúságfok képezi a határt, melyen átlépve, az időszámítás 24 órával ugrik. De ezen elméletileg megállapított határ helyett gyakorlatban más határt vesznek fel:

azt a vonalat, mely a déli sarktól kiindulva Új-Zéland és Új-Holland keleti partján, Új-Guinea és a Carolinák között, a Philippini és a Mariani szigeteket keletre hagyva, Japán és a Kurilli szigetek keleti oldalán a Behring-szoros felé halad. Minthogy a hawaii sziget-csoport Grennwichtól számítva nyugat felé $151^{\circ} 30'$ és 161° közt terül el és az előbb kijelölt határvonaltól keletfelé esik, azért ünnepli megállapítás szerint K a l a k a u a király az új évet velünk egy napon. Bővebben szól e kérdésről: H u n f a l v y J. Ég és Föld című munkája 188-dik lapján. F. J.

(8.) Észrevétele egészen helyes. Régi tapasztalás, hogy a villám vízerek és folyók stb. vízébe vagy azok partjaira szeret lecsapni. A hol az építési viszonyok megengedik, mindenesetre tekintetbe veendő a folyóvíznek közelsége is. H. Á.

(9.) A leírt jelenség a *melléknapok* nálunk ritkábban észlelhető tünényé volt. A két melléknap nem 12° , hanem $22-23^{\circ}$ távolságra volt a valóságos Naptól. Ha a tűnény teljes pompájában látszik, mire szükséges, hogy az égboltot egyenletesen elosztott fodros felhők borítsák, egy $22-23$ foknyi sugarú, fehér körből és ép oly színű vízszintes és függélyes küllőköl áll. A vízszintes küllők rendszeren még a körön kívül is látszanak. A hol azok a kört átmetszik, ott erősebb fényű foltok keletkeznek; ezek a napfoltok. Megjelenhetik azonkívül még a Nap felett a függélyes küllő végpontján egy melléknap, vagy olykor egy felfelé kanyaruló körrész. — Ezen körökön kívül előfordulhat még egy nagyobb kör ($46-47$ foknyi sugarral). E tűnények gyakrabban fordulnak elő a Holdon, mint a Napon. — A melléknapok és mellékholdak, valamint a nap- és hold-udvar (háló) tűnényeit már Mar i o t t e magyarázta a légben lebegő és a fodros felhőket alkotó jégkristályokban történő fénytörésből és fényvisszaverődésből. Behatóan tárgyalta azok elméletét G a l l e a Poggendorff-féle Annalokban (49. kötet). H. Á.

(10.) A veteményes kertekben pusztító *csupasz-csigák* ellen ajánlott szerek közül legtöbb sikert ígér az erős lúg, melylyel a vetemény-ágak megöntözendők. Ajánlják erre a czelra a mézvizet is. A vetemény-ágak behintése oltatlan mézszszel szintén czélszerű eljárás, de csak száraz időben ér valamit, mert nedves időjárásnál vagy erős harmatképződésnél az oltatlan méz csak hamar elveszti maró tulajdonságát s ezzel egyszersmind pusztító hatását is.

Meg lehet kísértetni azonkívül a kártékony csigák összegyűjtését is. Noha a csupasz csigák száraz napos időben, mint tudjuk, többnyire a föld repedéseiben vagy rogek, moh, lehullott falevelek stb. alatt tartózkod-

nak s azért igen fáradságos vagy épen lehetetlen őket e buvóhelyeiken mind felkutatni és összekeresni, mindamellet sokat lehet összefogdosni oly módon, hogy a vetemények közé csalétkül tők vagy dinnyeszeletréket helyezünk el. A csupasz csigák a tökféléket igen kedvelik és nagy számmal jönnek reájuk. A hol sok a csiga, ott az este kitett efféle csalétket másnap reggel rendszeren már tömegesen ellepve találjuk.

Sok csigát emészt el a vakondok is; de ezt alkalmatlan turásai miatt kertekben nem igen szokták megtűrni. A futóbogarak, különösen a nagy Carabus-fajok (*C. Ullrichi*, *cancellatus* stb.) szintén sok kerti csigát pusztítanak el, s azért e hasznos rovarokat bizonyára minden értelmes kertész, a kinek veteményeit csigák károsítják, lehetőleg kimélni és oltalmazni fogja. H. G.

(10.) A meztelen csigák kiirtása a legjobb eredményel a következőképen történik: Az egyes vetemény-ágak közti utakra deszkák rakatnak; ezek alatt a föld nedvesen tartatik, a csigák ezek alá buvnak; reggel 9-10 közt e deszkákat naponként felfordítjuk s a deszka alá és deszkára menekült csigákat összefogdosztatjuk és elpusztítatjuk. Azonfelül iparkodni kell, hogy magas füvet s nedves dudvákat a kertből kiirtsunk, szintügy kőhalmokat ott ne tőrjünk, mert ezen helyek a csigák buvóhelye és itt tartózkodnak. DR. TÓTH IMRE.

(11.) A gép, melyet két gázláng hozott mozgásba gőzfejlesztés nélkül, egyszerű *gázgép* volt, melyet a levegővel keveredő világító gáz exploziója mozgat. A két gázláng csak a durranó gáz keverékének meggyújtására szolgált. Ezek a gépek különben elég elterjedésnek örvendenek és alkalmaztatnak mindenütt, a hol kisebb erőre van szükség. H. Á.

(12.) A záptojás szagúnak talált borra nézve megjegyzem, hogy e tűnény valószínűleg a borban foglalt kén-savas sók felbomlásától származik (kénhydrogén). Meglehet azonban, hogy a borban foglalt és kén-tartalmú fehérjevegyületek is okozták e tűnényt. E kérdés még véglegesen nincs eldöntve; annyi azonban bizonyos, hogy a kénhydrogén-fejlődésnek (a záptojás-szagnak) nem a hordó az oka. A szag, a bor többszöri lefejtése után teljesen el fog tűnni. W. V.

(13.) Kérdései elsejére: való-e hogy a *thymol* oly hatásos fertőztelenítő szer, mint a minőnek a közlemény állítja? *nem*-mel kell válaszolnunk. Igaz ugyan, hogy a *thymol* a vizelet, a tej, cukor és hús erjedését hátráltatni képes, és hogy már 1 : 2000 arányban is hatásos; csak hogy itt a *thymol* oldatban, *nedvesen* alkalmazatik a nevezett anyagokra, illetőleg az azokra hulló, erjedéskeltő gombákra. Legújabb kísérletek

(Koch) kimutatták, hogy betegségokozó baktériumokat (pl. a lépfenét) a thymol még 5%-os borszeszes oldatban sem képes előltni. Valamennyi fertőztelenítő szerek nagyobb levén a hatása, ha nedves, úton jön alkalmazásba mint száraz, vagy gáz alakban, már előre is feltehető, hogy az egyszerűen elpárolgatatott thymol, a levegőben repkedő, tárgyakhoz tapadó száraz állapotú baktériumokra és egyéb gombacsírákra még annyi hatással sem lesz. Kísérletek pedig, melyek éppen most folynak a budapesti közegészségtani intézetben, tényleg igazolják, hogy az egyszerűen elpárolgatatott thymol semmi befolyással sincs száraz baktériumok életére és tenyészésére.

Igy állván a dolog, legalább is felesleges, céltalan volna iskolákban és általában mindenütt, hol sok gyermek van együtt, thymolt elpárolgztatni, vagy éppen kis zacskóban viseltetni a gyermekekkel melükön; de főleg az utóbbi alkalmazását, midőn a gyermek a thymol gőzeit koncentráltan belélegzi, ártalmatlannak sem mondhatjuk. Kísérletek bebizonyítják, hogy a thymol kis adagai szaporább szívverést, meg hűdést okozhatnak; ha a fentebbi módon való alkalmazásnál belehelt mennyiség kisebb volna is, mint a kísérleteknél hatásosnak bizonyult adag, úgy ki van mutatva az is, hogy a szervezetbe felvett thymol itt igen lassan oxidálódik, tehát hosszasan időzik, minek folytán tartós belelegzésénél felhalmozódhatik a mennyisége annyira, hogy végtére mérgezést, idegzavarokat okozhatna.

R. A.

(14.) A kútvíz azért alkalmatlan a ruhamosáshoz, mert a benne feloldott mész- és magnézium-sók a szappant oldhatatlanná teszik, miáltal nemcsak sok szappan fogy, hanem a szövet felületéhez ragadt piszok sem megy ki. A kútvizet legkönnyebben aként lehet preparálni, hogy addig teszünk hozzá szódát (forralás közben) míg egy kivett próba néhány csepp spirituszos szappan-oldattal keverve és rázva, sűrű habot nem ad. Az ily módon szódával kezelt víz ruhamosásra alkalmas.

W. V.

(15.) Pasteur dolgozatai a lépfene elleni védő oltást illetőleg, részben a „Comptes rendus de l'Académie des Sciences de Paris“, nagyjából azonban a „Bulletin de l'Académie de médecine“-nek 1880- és 1881-ki évfolyamaiban, valamint

egy dolgozat az előbbi folyóirat idei folyamában jelentek meg. A „Comptes rendus“ Budapesten az Akadémia, a Természettudományi Társulat könyvtárában s más könyvtárakban is megvan; efféle gyakorta keresett gyűjtőmunkákat a könyvtárak nem szoktak kikölcsönözni.

A mi az oltó anyag készítését illeti: erre vonatkozólag Pasteur igen röviden nyilatkozik, elhallgatva a manipuláció részleteit, miket az olvasónál ismereteseül tétel fel; az eredeti francia közleményekben sem található több, mint a mi már magyar nyelven is közölve volt, nevezetesen a Term. tud. Közlöny 1881. novemberi és 1882. januári füzetében, sőt az utóbbi czikk Pasteur segédének szóbeli közlései alapján még némileg többet is mond róla, mint Pasteur eredeti közleményei. Igaz, hogy a baktérium-tenyésztésben járatlan, a műszerekkel, elővigyázati szabályokkal, a különböző baktérium-tenyésztetek külseje s egyéb sajátágaival ismeretlen olvasó e közlemények alapján még nem, vagy csak fölőtte hosszú öntapasztalat és sok csalódás útján fog az oltó anyag tenyésztésével célt érni. A baktérium-tenyésztésről általános utasításokat ad Flügge Lehrbuch der hygienischen Untersuchungsmethoden, Berlin 1881. című munkája.

R. A.

(16.) Az ember hónaljában csakis verejték- és fagygyü-mirigyek vannak; másnemű váladékkal bírók pedig nincsenek. Azonban a verejték-mirigyek ezen a tájon lényegesen eltérnek a más testrészek bőrben találhatóiktól, nevezetesen igen nagyok, olyannyira, hogy nagyítóra sincs szükségünk, hanem már szabad szemmel is meglátjuk a bőrben a réteget, melyet képeznek. E nagyságuknak megfelelőleg más is e mirigyek szöveti szerkezete: a mirigy kivezető csövének két rétege (a belső vagy felhám és külső vagy mirigyhártya) között igen erős síma izomzat van, a hámsejtek pedig finom hártýából (cuticula) álló szegélylyel vannak ellátva.

R. A.

(17.) A kettős kénsavas nátronnal elkészített ital éppen olyan jó mint a borsavval készített, mert e só csak szénsav fejlesztésre szolgál és nem elegendik a vízzel. 1 liter vízre szükséges (a felső üveggömb ellátására) $8\frac{1}{2}$ grm. kettős kénsavas nátron és 6 grm. savanyú kénsavas nátron.

W. V.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.